

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krona.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastonj.

Vsebina: Podpore za Spodnje Štajersko. — Razglas glede oddaje plemenske kuretine štajerske pasme. — O novih vodnih cestah. — Pripravljanje sladke stiskane krme. — Prenovljenje starih malovrednih travnikov. — Krompir in njega oskrbovanje. — Sadjerejci, pozor! — Kmetijska šola v Grotenhofu, tečaj za čebelorejo. — Perutni-narski list: Razstava perutnine in kuncev v Gradcu 1908. Splošne opazke k vzreji perutnine. — Iz podružnic in krajnih društev. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Gospodarske drobtine. — Tržna poročila. — Oznanila.

Podpore za Spodnje Štajersko.

V dvorani za seje na namestniji se je vršilo 8. avgusta posvetovanje, v katerem se je podrobno in natančno govorilo, kako se naj pomaga posestnikom, ki trpijo vsled suše pomanjkanje. Predsedoval je cesarjev namestnik grof Clary-Aldringen. Razen njega so se udeležili posvetovanja: načelnik c. kr. štajerske kmetijske družbe ekscelenca Edmund grof Attems, deželni odbornik Franc grof Attems, dvorni svetnik vitez pl. Hammer--Purgstall kot poročevavec, člani družbinega osrednjega odbora Rickard Klammer, Franc Stocker in Franc Robič, zvezin zastopnik Franc Barta z vodjo blagovnega oddelka zveze gospodarskih zadrug Maksom Ott, ravnatelj deželne poljedelske šole v Grotenhofu, Göhlert, deželni potovalni učitelj g. Martin Jelovšek i. t. d. Vsi so soglasno povdarjali, da je podpora v znesku 300.000 K, ki jo je dalo c. kr. poljedelsko ministrstvo namestniji na razpologo, popolnoma nezadostna, posebno vsled tega, ker je okoliš, kateremu bi se naj pomagalo s to svoto, neprimerno zelo velik. Namestnik je obljubil, da bo pri vladi predlagal, naj se ta svota zviša, kakor hitro bodo znani podrobni podatki o pomanjkanju.

Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem se je naročilo, naj kupi 150 vagonov sena in 250 vagonov slame. Ta krma se bo oddajala — cent sena po 4 K, cent slame pa po 2 K — onim posestnikom, ki so zaradi suše najbolj prizadeti. Načeloma se je sklenilo, da se brezplačno ne bo oddajala nobena krma. Konferenca je izvolila izvrševalni odbor za svoje sklepe, ki mu načeluje vitez pl. Hammer-Purgstall.

Krma se bo razdeljevala po posameznih postajah, in sicer na podlagi zapisnikov, ki jih morajo sestaviti politične oblasti s pomočjo gospodarskih društev. Upa se, da bodo ta poizvedovanja končana v dveh do treh tednih. Sedaj pa bo naloga merodajnih krogov, da se ne zadovoljijo samo s kako „začasno“ akcijo, kajti le izdatna pomoč — in naj velja tudi milijone — lahko pomaga našim kmetovavcem premagati velikansko škodo, ki jo je naredila suša.

Razglas glede oddaje plemenske kuretine štajerske pasme.

Dodatno k razglasu v številki 16. našega lista 7 dne 15. avgusta t. l. glede določb o subvencioniranju naznanjamo, da se bo na Spodnjem Štajerskem razdeljevala perutnina celjske pasme, v kolikor bo zadostoval material, ki je za to na razpolago.

V Gradcu, 6. avgusta 1908.

Od O. O. c. kr. kmetijske družbe:

Načelnik: Attems l. r.

O novih vodnih cestah.

Ravno v tem času opazamo v taboru velike kapitalistične spekulacije in v velikih trgovski krogih živahno agitacijo, ki dela na to, da se izvede postava o vodnih cestah, ki jo je sklenil državni zbor leta 1902. Obžalovati moramo pri tem, da pomagajo pri tej agitaciji tudi zastopstva in politiki, ki bi se naj raje ne priklopiti tem nameram. Tako se je tudi zgodilo, da se je v državnem zboru sprejel vključitev velikanski agrarni večini nujni predlog socialnodemokratskega poslanca Daszynskega, izprva v formalnem, pozneje pa tudi v meritoričnem smislu s 184 glasovi proti 86; to se je zgodilo v pretečenem poletju.

Tudi v tem slučaju je posegel osrednji odbor naše kmetijske družbe vmes in sicer s tem, da je zavzel stališče proti nameravani izvršitvi postave o vodnih cestah, tako posebno v zadnji seji 14. julija t. l., v kateri se je sprejel predlog gospoda poročevavca člana O. O. Sutterja, ki pravi, naj se od centrale za varovanje gospodarskih in logarskih koristij izdane in od inženjerja profesorja Birka spisana knjižica: „Soll der Donau—Oder-Kanal gebaut werden?“ nakupi v primernem številu odtiskov za člane osrednjega odbora in podružnice, da se o tej stvari poučijo. Tudi se je v isti seji na predlog istega poročevavca sklenilo, naj se v družbinem listu ponatisne članek o tej stvari, ki ga je prinesla „Kremser Zeitung“.

Gotovo bode tudi v smislu tega sklepa, če se poda samo na podlagi danega gradiva pregled o celi stvari, seveda v mejah, ki jih stavi prostor, ki nam je dan na razpolago.

Proti temu, da se naša prometna sredstva izpopolnjujejo, nimamo s stališča našega gospodarstva nobenih pomislekov, ker rabi kmetijstvo in domače gospodarstvo prometna sredstva ravno tako kakor druge panoge, n. pr. industrija. Če pa se ravno v tem slučaju ne ravnamo po tem pravilu, imamo pač vzroke, ki nas silijo k temu. Če si natančno ogledamo nameravano vodno cesto ki se naj postavi, opazimo najprej njeno velikost. Velikanski so stroški, ki jih bo (ali bi) stalo to podjetje, ogromne so tudi naloge, ki jih stavijo tukaj človeški podjetnosti razne naravne zapreke in tehnične težkoče. Kolikor moremo danes presoditi ves položaj, bo stalo celo podjetje jedno milijardo kron, to je tisoč milijonov kron (1.000.000.000 K). Velikost te svote si lahko predočimo, če pomislimo, da bi s to svoto v kronah lahko naredili pot, dolg 23.000 km ali več ko polovico zemeljskega obsega. Pomislimo lahko tudi, da tehta v zlati vrednosti ena milijarda kron 3000 meterskih stotov (v zlatu), da bi torej ta množina znašala več ko polovico vsega zlata, ki se je leta 1907. pridelalo na celi zemlji. Toliko denarja ni razen Francoske, ki je morala leta 1870/1 plačati Nemčiji jedno milijardo vojne odškodnine, plačala ali dovolila naenkrat še doslej nobena država. Tudi danes najvažnejši kanali niso stali toliko, kakor bi stal ta avstrijski kanal. Sueški kanal, jedna najvažnejših prometnih zvez za mednarodno brodarstvo, je dolg 160 km in je stal vključno različnim težkočam in zaprekam le 480 milijonov mark; Cesar Viljelmov kanal, ki je dolg 75 km, je stal 156 milijonov mark; panamski kanal, ki, kakor znano, reže centralno Ameriko in veže obe veliki svetovni morji, bo dolg 75 km in ne bo stal nad 720 milijonov kron. Celo sibirski železnica, ki je dolga 6485 km, je stala do Vladivostoka le 932 milijonov mark; stroški za drugo, potrebno in nameravano progo pa so proračunjeni le na 157 milijonov rubljev.

Z nameravanim kanalom med Donavo in Odrom — in o tem govorimo takaj v prvi vrsti — ki bi bil dolg 270 km, bi imeli seveda najdaljši in najdražji kanal na svetu. K temu pa še pride navsezadnje, da bi nameravana milijarda niti ne zadostovala. Naknadne

zahteve so navadno večje kakor pa v proračunu za stavo določena svota. To je bilo ob svojem času tudi vzrok, da se je panamski prekop ponesrečil. V Rimu nameravajo postaviti spominek kralju Viktorju Emanuelu in so izprva določili zanj svoto 8 milijonov. Kmalu pa so morali doplačati nadaljnjih 11.5 milijonov in sedaj dvomijo, ali bo skupna svota 30 milijonov zadostovala.

Razen tega se moramo ozirati tudi na to, da bo kanal odtegnil poljedelstvu mnogo zelo rodovitne zemlje, ne kanal sam, ampak tudi zemlja, ki se bo ob njem nasipala, različni jezi, stavbe in tako dalje. Drugje stavijo kanale, da uravnajo reke in preprečijo povodnji, ali da pridobijo več rodovitne zemlje, kakor so delali stari Egipčani, s kanalom med Donavo in Odro pa bomo dosegli ravno nasprotno. Ali vsi ti pomisleki ne smejo veljati več, kakor hitro se pokaže, da daje kanal dobiček in da zadostuje vsem prometno tehničnim zahtevam, ki se stavijo vanj. Zdi se nam pa, da se ravno vsi merodajni krogi bojijo odgovora na to vprašanje. K tem spadajo v prvi vrsti merodajni dunajski činitelji. Sanjarijo o tem, da bo mesto Dunaj na ta način dobilo luko, kakor Hamburg, če ne celo kakor London ali Novi York, ne pomislijo pa pri tem, da ne moremo priti na severu in vzhodu izven mej naše države v vode.

Tudi se ne ozira nihče na to, da znašajo pet odstotne obresti od ene milijarde 50 milijonov kron na leto. Torej bi moral ta kanal vreči na teden jeden milijon dohodkov. Ker pa bo voda v njem stala in ne tekla, zaradi tega pa pozimi zmrznila, bi se moralo v času, ko je kanal prost za vožnjo, torej po leti, zaslužiti na teden dva milijona kron. Na to pa niti misliti ni. Sueški prekop, skozi katerega morajo ladje voziti in ki ima jako visoke tarife, ima seveda svako leto 60 milijonov čistega dobička; Cesar Viljelmov kanal pa le 2 milijona 420.010 mark. Pri kanalu med Donavo in Odro, ki bi glede dolgoti prekašal najdaljše na svetu za 100, celo 200 km na dolgoti, pa bi bili stroški še neprimerno večji, ker bi moral imeti nič manj ko 33 jezov in celo armado uradnikov in delavcev. Torej lahko z zavestjo rečemo, da se pri njem ne bo moglo govoriti o kakem obrestovanju, pač pa o neprestanem primankljaju.

Tudi je zelo dvomljivo, ali bo kanal dosegel v prometu kak uspeh. Za promet bi prišel v prvi vrsti premog v vpoštev. A ravno v času, ko se ga največ rabi, to je po zimi, se bo znalo večkrat zgoditi, da bodo željno pričakovane ladje kje gori na Moravskem zamrznile in da ne bodo mogle naprej. Ravno zaradi tega, ker so kanali v prometu zelo nezanesljivi, so več kje že narejene kanale, ki so stali velikanske svote (n. pr. Ludvikov kanal na Bavarskem, Dunajsko-Novomeški kanal), vedno bolj in bolj zanemarjali in začeli ob njih staviti železnice, ki so ceneje in ki mnogo več opravijo. Izračunili so, da preteče ladja v kanalu v eni uri le 3 do 7 km, torej toliko kakor navaden voz.

Vrhu vsega tega pa je kanal popolnoma nepotreben, ker gre skoro 300 km

tik ob severni železnici, ki jo je država pred kratkim kupila. V najugodnejšem slučaju nam lahko služi za to, da dela železnici konkurenco, kar pa bi imelo le tedaj smisel, če bi železnica bila še v privatnih rokah.

Če se oziramo nazadnje še na dejstvo, da mora kanal iti najprej skozi 16 zapornic, da pride 80 m visoko in da mora potem iti zopet skozi 17 zapornic, da pade nato 78 m, da bi se shrambe za te zapornice lahko večkrat pokvarile in poplavile s svojo vodo polja in da bi se z vodo, ki se rabi zanje, preveč izsušila zemlja okoli kanala, če pomislimo nazadnje, da bi rabila ladja do Dunaja šest dnij, potem nam pač ni treba navajati nadaljnjih vzrokov zoper ta kanal. Sedaj je naloga agrarnih poslancev, da se ravna v tej stvari po navodilih, ki jih je osrednji odbor naše domače kmetijske družbe v tej stvari izrazil. **

Pripravljanje sladke stiskane krme.

Danes še ne vemo, kako bo vreme v poznem poletju in v jeseni. Mogoče se nam posreči, da si v pomanjkanju krme z velikimi množinami poznih setvin vsaj kolikor toliko pomagamo. Žalibog pa ne moremo zeleno krmiti do zime, ker nas prej prežene jesenski mraz in slana. Če bomo dobili v jeseni lepe, tople dni,

šimo, ko pa če bi se zanašali na prazen nič in stavili vse v nevarnost.

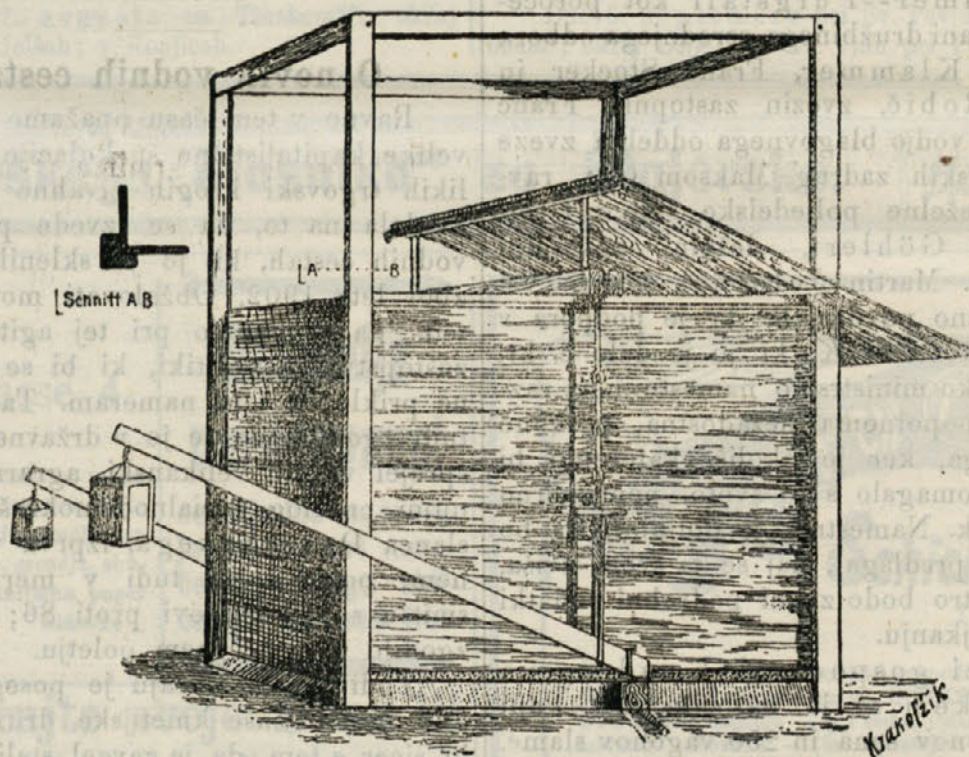
Za sladko krmo je primerno skoraj vse, kar je zeleno, posebno pa zelena detelja, zeleno proso, serka, tretjača, pozna detelja in mešanec.

Najboljša po postane taka krma, če sestoji iz posameznih leg zgoraj navedenih krmil.

Za pripravljanje sladke krme ima precej enostavne sprave; tudi stroški niso preveliki, posebno, če pomislimo, da nam lahko služi taka naprava dolga leta.

Na nekoliko zvišana tla postavimo v čveterokotu 4 trame, tako da dobimo ogrodje, ki je kakih šest metrov visoko, pet metrov široko in pet in pol metra dolgo. Nekoliko (okoli 30 cm) proč od sredine tal izkopljemo za močan tram tako globok jarek, da leži popolnoma v zemlji. Tla za to kopico, ki jo mislimo narediti, morajo ležati kakih 30 do 40 cm nad zemljo, da ostanejo v dežju kolikor mogoče suha. Na tla pride lega močnih žvarelev; da nam iz zemlje ne prihaja zrak v kopico, nasipljemo na žvarelje kakih 40 cm visoko ovsenih plev.

Pokončni tramovi so na notranji strani tako izrezani, da lahko vložimo na vseh štirih straneh vanje močne deske, ki morajo biti seveda, kolikor višja je kopica, toliko višje. (Glej sliko!) Sedaj lahko začnemo z vlaganjem krme.

potem bomo lahko posušili še marsikateri voz mešanca, tretjače, pozne detelje, zelenega prosa i. t. d.; to nam bo dobrodošla krma. A kaj naj storimo, če bo jesen mrčava, deževna in hladna. Sicer lahko one pridelke, ki jih ne moremo več spraviti pod streho, z uspehom porabimo za zeleno gnojenje, a tak gnoj bi bil precej drag, če pomislimo, kako draga je letos vsepovsodi krma, posebno pa še seno.

Z ozirom na ta položaj hočem opozoriti na nek način konserviranja krme, ki se je v takih slučajih že premnogokrat obnesel kot zelo dragoceno sredstvo, namreč na pripravljanje sladke stisnjene krme, ali sladke silaže, kakor se tudi imenuje. Sicer izgubimo tukaj nekaj redilnih snovij in tudi nekaj na količini, ali vendar je boljše, da vsaj nekaj re-

Krme pa ne smemo vlagati sveže, ampak še le, ko je že nekoliko ovenela. Če vlagamo samo travo, zadostuje, če leži prej par ur; mešanec mora ležati 1 do 1½ dneva, zelo vodena krma, n. pr. zelena koruza, pa dva do tri dni. V tem času izhlapi iz krme toliko vode, da jo lahko brez straha in pomislekov vlagamo.

Najprej vložimo 3 do 4 cm debele in kakih 60 cm visoke deske ob obeh straneh; tako močne morajo biti, da se pri tlačenju kopice ne izpognejo ali zlomijo. Potem nasipljemo na pleve kakih 50 cm visoko ovenele krme in jo ob straneh skrbno zatlačimo, da ne pride zrak v kopico.

V notranjosti nasipljemo z vilami krme na lahno, ne na trdno in ne v grudah, seveda višje ko ob straneh. Pri tem pa moramo paziti, da se nalaga

krma na vse strani enakomerno, in da ne nastanejo v kopici votline, ki bi preprečevale stiskanje in tako povzročile, da bi začela krma plesneti. Če je krma mokra od dežja ali od rose, ne škodi prav nič; to povzroči kvečjemu, da se mnogo počasneje razgreje. Če smo enkrat nasipali jeden meter visoko, prenehamo z nasipavanjem za en čas.

V kopici se krma kmalu, večkrat celo že čez par ur, zelo razgreje, o čemer se lahko prepričamo s posebnim toplomerom. Ta sestoji iz dolge, spodaj koničaste plinove cevi, ki ima spodaj luknjice in zgoraj dva ročaja. V to cev spustimo po vrvi termometer po Celziju.

Če je dosegla toplota v notranjosti kopice $60^{\circ}C$, potem lahko dalje nalagamo. Zelo sočno travo, kakor n. pr. zeleno koruzo, mešamo najprimerneje z zelo veliko travo ali naenkrat ali pa v tankih legah, da se kopica hitreje razgreje na najmanj $60^{\circ}C$. Pozno deteljo, posebno če je mlada in še ne lesena, mešamo v tankih legah z bolj trdo, lesenjato krmo. Trda krma postane vsled toplote mehka in prhka in zabrani ob enem, da se kopica ne zamasti.

Tako polagamo, vedno s toplomerom preiskujoč, lego za lego, ki jo ob robih trdno zatlačimo, v sredi pa pustimo malo višje. Da se lahko ljudje, ki tlačijo kopico, ko je že višja, kje držijo, napravimo v višini iz lat okvir okoli tramovja. Najboljše je, če gredo ti ljudje ob robu kopice jeden za drugim z rokami na hrbtu.

Če nimamo več krme za nalaganje, obrežemo kopico od zunaj s srpom gladko in položimo te odrezke zopet na njo. Paziti pa moramo, da pri obrezovanju ne pipljemo iz kopice kosmov, ki gledajo mogoče iz nje.

Sedaj kopico završimo. Pri tem moramo seveda gledati na to, da nima v sredini jame. Nazadnje damo, kakor spodaj, debelo lego plev ali steri in na to dobro sklenjeno lego močnih desak, povprek, kakor spodaj in ne mogoče po dolgem.

Na te deske pride klada, ki je zaradi večje trpežnosti dvojnata, tako da se med oba trama lahko obesi veriga. Ta sestoji pri navadnih Bluntovih stiskalnicah, kakor jih izdeluje n. pr. Mayfarth & Co. na Dunaju, kjer se dobi za 180 K, iz 3 do 4 členov, ki so dolgi po $1\frac{1}{2}$, 1 in $\frac{1}{2}$ metra in iz vilic z vijakom, ki se da s pomočjo ročnega kolesa lahko zvišati ali znižati.

V teh vilicah sloni kakih 6 metrov dolga manjga na vsaki strani, ki je na krajšem koncu pregibno pritrdjena na spodnjem, v zemljo vkopanem tramu in ki ima na svojem daljšem, tanjšem koncu, z železnimi vezmi okovan zaboj za težo (kamenje, opeko). Na ta način pritiska manjga približno z dvajsetkrat večjo težo na kopico, kakor smo jo vložili v zaboj.

V kopici odmrjejo počasi prej še živi rastlinski deli, prej trde, z vodo napolnjene rastlinske stanice se omehčajo in tako se kopica vedno bolj niža. S tem se krma vedno bolj stisne, zrak ne more do nje in zato ne more plesneti. Pri tem lahko vijak vedno bolj stiskamo in če pridejo nazadnje zaboji že do zemlje,

vzamemo iz verige primeren član in jih na ta način zopet zvišamo.

Kakor hitro je kopica gotova, jo pokrijemo, najboljše s streho tako, da s kopico vred pada. Tudi je dobro, če kopico na deževni strani z deskami zaslonimo.

Pri zelo vodeni ali mokro vloženi krmi se večkrat zgodi, da začne iz kopice curljati rjavkasta, ostro in zelo neprijetno dišča gošča, ki spominja neizkušenega precej na gnojnico; če smo drugače kopico dobro naredili, je ta prikazen brez pomena.

Tako vloženo krmo rabimo od konca februarja do srede aprila, ko ni več repe, a se zelena krma še ne more dobiti.

Ko kopico načnemo, odstranimo stiskalno napravo, streho pa pustimo. Zunanja stran je navadno malo plesnjiva; zato se je kakih 10 do 15 cm odstrga z ostro lopato in porabi za kompost. Čim bolj skrbno je narejena kopica, tem manj nam bo treba odstrgati. Gre tukaj pred vsem za to, da ni prišlo ne premalo in ne preveč zraka v kopico. S posebnim nožem, koso ali ostro lopato režemo potem s kopice od zgoraj navzdol, kolikor rabimo za en dan.

Lepa, dobra krma iz take kopice je olivkasto rjava in ima prijeten, močan, samo malo kisel duh, ki spominja na svež črn kruh, karamel ali čokolado. Kislo dišča kopica je pokvarjena.

Živina se privadi v par dneh tej novi krmi; pred polaganjem pa jo moramo z roko skrbno razdrobiti, da ni v njej grud ali kep. Molznim kravam lahko dajemo na dan 10 kg ali še celo več.

Najboljše je, če krmimo tako kopice še le po molži, ker sicer diši mleko po njej. — Pridana slika je narejena po taki stiskalnici, ki stoji že leta v kmetijski šoli v Grottenhofu in ki zelo dobro služi. Krakofžik.

Prenovljenje starih malovrednih travnikov.

(Izviren spis.)

Piše Franc Škerlec pri Veliki nedelji na Spodnjem Štajerskem.

„Veliko poskusi, kar je dobro, tega se poprimi“, pravi pregovor. Ako pride kaka nova rastlina, ali kaka nova oblika obdelovanja zemlje med naše kmetovalce, pravijo navadno starokopitneži: „To ni nič vredno; kaj takega ni sadil ni sejal, ne delal moj oče in je vendar dobro gospodaril in mastno živel. Tudi jaz se ne primem ničesar novega in gotovo ne bodem lakote umrl“. Ko pa naposled vidi, da mu gospodarstvo po stari navadi ne gre od rok, se konečno vendar loti novih iznajdb.

Spominjam se še dobro, kako je bilo, ko se je prinesla trta izabela v naše kraje. Mnogi so grajali to trto, kasneje jim je pa dobrodošla. Ko pa se je pritihtapila peronospora v naše evropejske vinograde, kako hudo in bogokletno se je tistokrat govorilo o škropljenju z modro-galico. Kako vesela pa je bila vjeseni trgategv tistih naprednih gospodarjev, ki so pridno škropili svoje gorice.

Prav dobro vam je znano, dragi bralci, koliko zagriženih sovražnikov je imel ameriški trs, ko je priromal med nas. Poznam gospodarja, ki si je nekoč strgal

v jezi klabuk z glave, se udaril po prsih in se zapridušil, da na njegovem posestvu ne bode nikoli rastla ameriška podlaga, dokler bo on gospodaril. Skoraj bi me bil tepel, ko sem mu priporočal novi nasad. Letos pa ima tako rodno novo gorico, da lepše ne more biti. Bog mu jo blagoslovi!

Ko se je začelo pred par leti gnojiti z umetnimi gnojili, so tudi starokopitneži vtaknili svoj jezik vmes, češ da je to sleparija, norija, ciganija, umeten gnoj je za vruga i. t. d. Dandanes me pa povprašujejo od blizu in daleč, kako je ravnati z umetnimi gnojili, koliko ga je vzeti in kedaj naj bi gnojili.

Vidimo toraj, da se naši kmetovalci le tedaj poprimejo novega, ako jih sila k temu pritisne. Le malo gospodarjev imamo, ki bi delali tudi z glavo in ne samo z rokami, kakor naši pradedje. Svet gre naprej in kdor ne gre ž njim, se pogubi. Najbolj jasno nam to kaže pri vinogradih, pa tudi v sadovnjakih. Koliko ljudi toži sedaj: „O ko bi bil začel pred 8—10 leti saditi; sedaj bi bil na konju!“

Dragi moji! Ravno tako bodo tožili tudi tisti, ki ne skrbijo zadosti za svoje — travnike, kateri služijo najbolj v korist in blagostanje naših kmetovalcev, kajti živinoreja je prvi in najvažnejši pogoj kmetijstva; vse drugo je večinoma le postranski dobiček. Žalibog pa, da ima izboljšanje travnikov med nami še malo prijateljev. Treba je toraj, da se z večjo vnemo oprimemo izboljšanja naših malovrednih travnikov. Pri tem se ravnaj po sledečih pravilih:

Po prvi košnji zorji travnik kakih 6 cm globoko, ter na drobno razsekaj zorane brazde.

V začetku meseca septembra obrni to praho kakih 20—24 cm globoko, ter zdrobi zemljo.

Koncem oktobra pa navozi precej na debelo živinskega gnoja (drobno sprhnatega) ter ga takoj podorji kakih 12 cm globoko. Dobro storiš meseca februarja, ako potrosiš — računjeno na en oral — 400 kg tomaževe žlindre in 100 kg 40% kalijeve soli. V drugi polovici meseca marca, ko je že zemlja nekoliko osušena povlači prav drobno, ter posejaj travno seme (Grasmischung), katero plitvo zavlačiš, ali pa z valekom povaljaš. Posejaj še vmes oves, kateri ti varuje nežne travniške rastline pred sušo. Nikakor pa ne kaže sejati na novi travnik prahov ali stirinja, ki si ga pometel na hlevih, škodnjih ali po senjaki. Ako bi storil kaj takega, ti je veliko boljše, da pustiš stari travnik pri miru, kajti s tako naredbo ne koristiš ne sebi, ne svoji živini. Travno seme naroči pri c. kr. kmetijski družbi v Gradcu. Pri naročitvi ti je treba opisati, kakšna zemlja da je, kako si jo pripravil, nje lego, kulturno stanje in koliko da meri. Naroči seme zgodaj t. j. meseca anuarja.

Ko bode oves zrastel kakih 20—25 cm visok, pokosi ga in posuši za klajo. Ako bo vreme ugajalo, še imaš v istem letu prav lepo otavo.

V slučaju pa, ako imaš močviren, z mahom obraščen travnik, povlači ga dobro po dolgem in po čez s travniško brano in odstrani mah. Po-

suši ga z drenažiranjem. (Pri tem te država podpira z 40%.) Po prvi košnji zorji travnik kakih 6—8 cm globoko, ter pusti zorano zemljo ležati. Oktobra to praho obrni kakih 24 cm globoko.

V mesecu marcu jo je treba drobno povlačiti. Navozi debelo živinskega gnoja, podorji ga 12 cm globoko in posejaj oves, ali proso. Po žetvi naredi praho, katero obrneš meseca oktobra. Kazalo bi ti prav dobro, ako omenjeni oves ali proso v najlepši rasti povaljaš in podorješ, ker s tem zemljo zrahljaš, spraviš pa tudi dušik vzemljo, to velevažno redilno snov. V mesecu marcu navozi na debelo živinskega gnoja, ga podorji in posadi krompir, karuzo ali peso (runo). Ako natrosiš v zimskem času tomaževo žlindra in 40% kalijevo sol po omenjeni množini na en oral, ti bode novi travnik zelo hvaležen.

Na spomlad je zemlja pripravna za novi travnik, ker mah in korenje divje trave je poginilo. Dragi bralec! Morda bodeš rekel: „Ja, to je preveč trpljenja, sitnosti, mišljenja in stroškov“. Gotovo je nekaj za premisliti in delati, ali tolaži te naj misel, da je vsak začetek težek in da pečeni golobi nikjer v usta ne lete.

Kdor toraj besedam ne verjame, kakšne koristi prinesejo novo napravljeni travniki, naj se dejansko sam prepriča in naj na malem kosu travnika naredi poskušnje. Dragi mi tovariš kmetovalec! pomni pri vsem tem, da le tisti ki:

„Dober travnik ima —
on nekaj velja.“

V Vičancih, 9. avgusta 1908.

Krompir in njega oskrbovanje.

(Izvirni dopis.)

Edna izmed najkoristnejših rastlin sedajnega časa, sme se po pravici imenovati krompir. Dobili smo ga v Evropo že okoli leta 1564. in sicer so nam ga pripeljali Španci in Angleži. Toda še le od leta 1770. naprej so ga začeli po njivah saditi. Svoj čas so ljudje mislili, da krompir ni za ljudi, temveč le kot piča za živino, ter so se v svoji trmoglavosti dajali raje v ječe zapirati, kakor da bi si ga v svojo lastno potrebo pridela vali, ker uživali so le zelene jagode, katere se iz cveta razvijejo, ter so si stem škodovali le zato, ker niso hoteli, kakor tudi dandanes ne, upoštevati naprednosti časa. To nam priča tudi, da so še le 1868. leta, začeli splošno saditi in uživati, in to po stoletjih, ko so se izgojile že nekatere boljše vrste, ker lakota, ki je večkrat potrkala na duri, je končno ljudi spreobrnila, k razumnejšemu delu sajenja krompirja; odkar se obširno sadi, ni Europa trpela splošne lakote. In to malo zelišče, je neprimeroma mnogo mnogo več Europi in drugim delom sveta pomagalo, kakor vsi neizmerni zakladi zlata prekmorskih dežel, za katerimi dandanes ljudje drviijo, brez posebne koristi, ker stem le škodujejo sebi in svojemu kmetijskemu stanu ko ga oropajo denarja in dobrih delavskih rok, med tem pa jadikujejo čez slabe letine in zemljo. Krompir nam torej ni neznana stvar dandanes, in je priljubljena ter cena jed v palači bogatina, kakor

tudi malega posestnika, le njega oskrbovanje je napačno.

Beseda krompir stoji sicer na prvem mestu v kmetijstvu, ali vse drugače je njega oskrbovanje v primeru častne besede. Krompir, ki se površno opravi z pripravljanjem zemlje, z gnojenjem, oranjem, letnim oskrbovanjem i. t. d. pač ne more izvrstno uspevati, in to opazujemo leto za letom, ne da bi vsaj edno rastlino izbojšali. Žal da rastlina kakor je krompir stoji zanemarjena, ter se noče upoštevati njgovih dobrih lastnosti v polni meri, ampak se smatra pustiti ga svoji usodi, ravno tako, kakor tisti čas, ko je iz Amerika knam prišel. Ne le, da se iz krompirja izdeluje v veliki meri žganje in škrob; katerega ima 15% do 25% v sebi, ter se ga na tak način veliko proda, pač pa je tudi izvrstna jed za ljudi, še veliko več je vreden kot piča za živali.

Predno hočemo krompir saditi, moramo zemljo skrbno pripraviti. Ko kolobarimo, mu lahko odkažemo poljubno mesto, da mu le dobro pognojimo. Težavnejše je v vlažni, zvezni zemlji, ko se gomolji ne morejo povoljno razvijati, ter povzroči, da je krompir voden, ima torej manje škroba v sebi, in nam zategadelj ne tekne pri kosilu. Treba je torej brazde kolikor naj bolj mogoče globoko orati, in tudi pogosto delati prahe; to pa dosežemo le z univerzalnim Zakovim dvolemežnim plugom, ki nam brazde na dvoje razreže, in tako zemljo dovoljno zdrobi, med tem ko sprednje manjšo železo, zgornjo plast zemlje z gnojem blobokeje potisne, med tem ko drugo pravo oralno telo, mrtvo zemljo na zgor vrže in lepo zdrobi, ter stem omogoči, da nam dež bolje zaleže, odstranjuje pa preveliko sušo, in tako v vsakem oziru zemljo izboljša. Z navadnim ali Cugmajerjevim, to je s štajerskim plugom ne moremo na noben način tega doseči, ker nam brazde le tako rekoč poslone k ogonu, ne pa da bi jo pravilno obrnol in še zdrobil; zato vidimo, da za takim oračem trava in drač ravno tako raste kakor prej. Ko bi zemljo vsaj 25 do 30 cm. globoko zorali med tem pa z domačim špehastim gnojem bolj debelo pognojili, ker on potrebuje mnogo lahko raztopnega živeža, posebno veliko kalija in fosfore kisline. Zato mu tudi vsak kmet, kateri na dobiček računi, prav močno pognoji. Zelo je priporočljivo, če se v jesen gnoj podorje, ter se na tak način kulturno stanje veliko izboljša, in zemlja lepo premrzne, prihrani se pa spomladansko večkrat sitno delo. Boljši gospodarji sadijo krompir na deteljšča, in stem dosežejo, da se v kljub slabemu vremenu razvija kaj izvrstno, ker ima na tak način tudi potreben dušik vsebi.

Krompir se skaže zelo hvaležnega po uporabi umetnih gnojil, kjer ni zemlja pretežka in presuha, ali narobe prevelika moča. Zato opozarjam cenjene g. kmetovalce, da se pri svoji kmetijski podružnici oglašijo pravočasno, da se jim preskrbijo potrebna umetna gnojila, namreč: superfosfat, kalijevo sol in čilski soliter, kot spomladansko gnojilo, ali pa Tomaževa žlindra, kajnit, ali mesto njega kalijevo sol, in žveplenokisli amonijak kot jesensko gnojilo, katero se naj enako-

merno pred oranjem, oziroma pred vlako, fino raztrosijo, ne da bi takoj seme vsejali, ampak šele za štirinajst dni pozneje, ker v nasprotnem slučaju bi nam jedka kislina kalija, seme v klicah pokončala. Vsakemu pa priporočam rabiti umetna gnojila, najsi bodo trošena kjerkoli, z domačim gnojem v zvezi, da se tako doseže naj višji pridelek. Kdor ne razume, kako se hlevski gnoj, Tomaževa žlindra, in žveplenokisli amonijak, trosijo, in kdaj, tanaj vpraša, za svet vodstvo podružnice, ali nje boljših članov, da si stem gnojilom po lastni krivdi ne naredi občutne škode, ker Tomaževa žlindra kot apno ima namreč moč, ravno tako tudi pepel, ali samo apno, da dušik sproti odzame, fosforovo kislino pa stori neraztopno. Nasprotno se pa Tomaževa žlindra, apno in pepel smejo mešati s čilskim solitrom, kalijevimi solmi, žveplenokisli amonijak s superfosfatom i. t. d. Tomaževa žlindra in pa kajnit, se pa morata takoj raztrositi, ko sta se zmešala, ker se ta zmes strdi, če neraztrošena dalje časa leži. Porok, da nam umetna gnojila, kaj lepo delujejo pri naših sadežih, so mnogobrojni poskusi, katere v brošuri natančno popisane, drage volje razdaje kmetska pojasnjevalnica s pripombo, da naj se jih poslužujemo, pravočasno rabimo, in pravilno trosimo. Z lastnimi tozadevnimi poskusi, ki se že tekom časa, pri mojem gospodarstvu vršijo, stojim vsakemu za svet vprašajočemu drage volje na razpolago z besedo ali z djanjem. Ko smo torej vse potrebno ukrenili, tedaj se prične saditev.

Krompir je ena izmed vrst, ki je zelo občutljiv proti mrazu, vodi i. t. d. Treba je toraj ga saditi, ko je zemlja že topla, da torej več ne zmrzuje, ali deži, da se nam vsled vode, dežja, snega, ali mraza ne pokonča. Sadi se naj torej v lepem, suhem vremenu. Za seme je odbrati srednje debel, zdrav in cel krompir. Ako se pa debeli sadi, tedaj se mora po dolgem prerezati. Priporočam se namakati ga v raztopini modre galice in apna 24 ur, in sicer pred saditvijo 5 tednov. Vzami 2 kg modre galice in ravno toliko apna na 100 litrov vode. Ko se je namakal 24 ur, se mora skrbno s čisto vodo sprati, ter lepo posušiti. Kakor je razvidno iz poskusov prof. dr. Francka v Berlinu, vpliva to namakanje tudi na večjo rodovitnost. Tudi se nahaja po preiskavah prof. dr. Francka v zemlji, šest vrst različnih glivic, ki povzročujejo da začne krompir gniti. Zato priporočam vsakemu naravnost, da si naj priskrbi odporne vrste krompirja v saditev, katere se prilagodijo kraju, zemlji in podnebj. Taka vrsta je „magnum bonum“, dokaj rodovitna in ne gni.

Sadi se ne različne načine. Najboljši način sajenja, je saditev v vrste ali rede, to je da se na globoko zorani zemlji lepo povlači, potem se z razčrtalnikom ali markirjem, pa tudi z navadnim strojem, ki je pripravljen za setev v jamice, naredijo enakomerne in enakorazdaljene podolžne črte, ki se potem v te črte, ki so razdaljene 45 cm, pod motiko ali pod sapon plitvo vsadi krompir v razdalji enega čevlja. Pregloboko vsajenega krompirja nemaram. Tudi se lahko s posebnim velikim stro-

jem zemlja najprej razgrne, in v te jamice se krompir v enaki rad zalji lepo polaga. Ko je to delo dokončano, se stroj preobrazi, in z lopati ali veslu podobnimi lemeži, se zemlja zopet lepo pravilno poravna. (Dalje sledi.)

Sadjerejci, pozor!

Letos imamo zelo mnogo sadja in tudi po vinogradih kaže marsikje zelo lepo. To pa ima za naše gospodarstvo tudi svojo slabo stran. Sadje je skoro brez vsake vrednosti in tudi za sadjevec se ponujajo zelo nizke cene. In sedaj ne smejo sadjerejci sadja, na katerega so čakali par let, prodati za prazno ceno, skoro pod nič. Svetujem Vam odkritosrčno in nujno, ne prenaaglite se s prodajo sadja, ampak naredite iz njega mošt (sadjevec, jabolčnik ali tolklo, kakor pravite). Pivo se sedaj bojkotira in posebno med delavci se pije sedaj mnogo več vina ko piva. Lahko bo torej prodati sadjevec čist tako, da boste imeli dobiček od tega, ne pa kakor sedaj, ko ga morate dati za 12, celo za 8 v liter. Zna se vam tudi zgoditi, da boste sadjevec, ki ga letos „prodate“ krčmarju za 8 v l, drugo leto kupovali po 32 v, še celo dražje. Počakajte torej in ne prenaaglite se. Boljše je, da vtaknete sami dobiček v žep, kakor pa da ga vtakne oni, ki se ni za sadje in s sadjem nič trudil. Sadjevec bo, če bo pivo vedno tako nazadovalo — in to bo skoro gotovo! — postal mnogo razširjena in dobro plačevana pijača. Dobitek pa naj ima ž njim oni, ki se ž njim trudi, ne pa oni, ki ga za malenkosten denar kupi. Še enkrat torej: Ne prenaaglite se in porabite ugodno priliko.

Kmečki prijatelj.

Kmetijska šola v Grottenhofu, tečaj za čebelorejo.

Od 7. do 13. septembra t. l. se vrši na deželni kmetijski šoli v Grottenhofu pri Gradcu poučni tečaj za čebelorejo. Udeleženci se naj v tej stvari oglašijo pri ravnateljstvu deželne kmetijske šole v Grottenhofu.

To naznanjamo, da se bodo lahko pravočasno oglašili in omenjamo razen tega, da si bodo morali udeleženci sami poskrbeti za stanovanje.

Perutninarski list.

Razstava perutnine in kuncev v Gradcu 1908.

C. kr. štajerska kmetijska družba priredi o priliki letošnjega graškega jesenskega sejma v času od 19. septembra do 4. oktobra skupno z dotičnimi štajerskimi strokovnimi društvi razstavo perutnine in kuncev v treh oddelkih pod protektoratom ekselence gospoda namestnika Manfreda grofa Clary in Aldringen in deželnega glavarja in družbinega načelnika Edmunda grofa Attemsa.

Programi o teh razstavah so se od razstavinega tajništva poslali vsem podružnicam kmetijske družbe. Na to razstavo se člani družbe posebno opozarjajo, ker je v prvi vrsti namenjena v to, da povzdigne našo perutninorejo in da poglobi znanje o tem tako važnem gospodarskem oddelku, ki se navadno zelo zanemarja. Zato se priporoča druž-

binim članom, da jo obiščejo v velikem številu in se opozarja na to, da pošilja natančnejše programe razstavino tajništvo za ogledovanje perutnine v Gradcu, Heinrichstraße 90.

Osrednjemu odboru se je posrečilo pridobiti ravnatelja poskusnega zavoda za perutninorejo v Frederstorfu pri Berlinu, gospoda dr. B. Blanckeja, svetovnoznane strokovnjaka, da bo imel med razstavo pet predavanj o perutninarstvu. Njegova predavanja bodo ilustrirana z velikimi skioptičnimi slikami.

22. dne septembra se vrši zborovanje štajerskih strokovnih društev, pri katerem se bo govorilo o sledečem:

1. Sredstva za deželno povzdigo perutninoreje v posebnim ozirom na vprašanje pasem.

2. Kako se lahko umetno valjenje in vzreja uspešno obrne v prid gospodarski perutnini.

Tega razgovora se bo udeležil poleg domačih strokovnjakov posebno gospod dr. Blancke, čegar sodba je v teh stvareh gotovo merodajna, ker je izvrsten poznavavec raznih evropskih perutninskih okolišev.

K temu zborovanju so vabljene tudi kmetijske družbe sosednjih pokrajin; upamo, da bo vse to zelo ugodno vplivalo na razvoj perutninarstva pri nas in drugje.

Z ozirom na udeležbo iz tujih strokovnih krogov in važnost te prireditve opozarjamo načelstva podružnic in člane, naj pošljejo na razstavo samo izborno štajersko plemensko perutnino in naj se razstave in predavanj udeležijo v kolikor mogoče velikem številu.

Od perutninarskega odseka c. kr. kmetijske družbe.

Splošne opazke k vzreji perutnine.

Že pri navadnem perutninarstvu je korist pastnih gnezd zelo velika, ker se na ta način lahko znebimo kokošij, ki samo žro, a nič ne nesejo. Ta korist pa je pri vzornem perutninarstvu še mnogo večja. Tak vzoren perutninar ne bo gledal le na to, da bo njegova perutnina kolikor mogoče dobra, ampak bo tudi delal na to, da se bo vedno bolj zboljšala. To se dela na sledeči način. Jajca od iste — seveda najboljše — kokoši, ki imajo isto številko, se bodo zadnji dan, ko sedi kokoš na njih, izvalila ali v posebnem gnezd, ali pa v posebnih oddelkih, piščanci pa se takoj, ko se izvalijo, označijo z nožnimi obročki iz aluminija, ki imajo številko kokoši, ki je tista jajca znesla, ali pa z obročki, ki si jih naredimo na ta način, da razrežemo cev iz gumija! Tako bomo vedeli, kateri piščanci so od katere kokoši in tako bomo lahko zasledovali ves njihov nadaljni razvoj. Pri tem lahko zopet spoznamo nesposobne živali in jih odstranimo. Drugo važno vprašanje pa je, kako daleč smemo iti z enostransko smotreno vzrejo. Kakor smo že na tem mestu večkrat obravnavali, imamo pri reji perutnine lahko tri cilje pred očmi: Ali redimo perutnino na meso, ali na jajca ali pa na oboje. Iz tega stališča dobimo sledeča, teoretično in tudi praktično neovrgljiva pravila:

1. Enostransko razvijanje posameznih lastnosti gre vedno na škodo drugih, bistvenih sposobnosti; če hočemo narediti iz

kokošij dobre nesice, bodo dobile slabše meso in tudi oblika telesa se jim bo spremenila. Če hočemo imeti zelo mesnate kokoši, bodo malo nesle, zoper vsako nezgodo bodo zelo občutljive in vedno manj bodo rodovitne.

2. Zmožnost, znesti zelo mnogo jajec, je individualna in se pri vseh pasmah z vzorno vzrejo lahko zviša, da doseže vrhunec, najprej seveda pri dobrih pasmah nesicah in pri dvojni kuri (oni, ki jo redimo na jajca in meso).

3. Na drugi strani je nemogoče, iz izrazitih nesic (italijanskih, Minorka) vzrediti v doglednem času čisto mesno kokoš.

4. Povprečno število jajec, ki ga hočemo brez prereje doseči, je seveda pri raznih pasmah in raznih, zgore razloženih vzrejnih ciljih različno. Pri težkih mesnih pasmah se bomo zadovoljili že z 90 do 100 jajci na leto, pri srednje težkih, tudi zelo finih mesnih kokoših s 110 do 120 jajci; dvojna kokoš, ki mora zadovoljevati perutninarja glede mesa in tudi glede števila jajec, nam bo dala na leto 120 do 140 jajec, nesica pa, pri kateri ne pričakujemo dobrega mesa, nam mora na leto dati najmanj 160 jajec.

Armin Arbeiter.

Iz podružnic in krajin društev.

Vransko. Vsem udom kmetijske podružnice za Vranski okraj se naznanja, da se naj zglasijo do 15. septembra pri načelniku, koliko bo kedo potreboval kalijeve soli in tomaževe žlindre za jesensko in spomladno gnojitev, da se potem pravočasno naroči. Udje v Gomilski, Št. Jurski, Vranski in Polzelski fari se naj oglašijo pri svojih odbornikih in ti so prošeni, da pošljejo skupno naročilo načelniku.

Braslovče, 18. avgusta 1908.

Florjan Rak, načelnik.

Št. Ilj v Slov. gor., 5. julija 1908. Kakor lani, bo kmetijska podružnica pri Št. Ilj v Slov. gor. tudi letos poskrbela skupno naročbo drevesnih varstvenih košev za svoje člane. P. n. člane in sadjerejce vabimo torej, naj pravočasno naznanijo podružničnemu vodstvu, oziroma posameznim podružničnim zaupnikom po raznih občinah, koliko drevesnih varstvenih košev si mislijo naročiti.

R. Repnik, načelnik.

Št. Ilj v Slov. gor. Tukajšna kmetijska podružnica je priredila 26. julija v Strihovcu zelo dobro obiskano potovalno zborovanje, na katerem je govoril okrajni živinozdravnik Fischer iz Maribora o nalezljivem kataru na živinskih spolovilih, o prvi pomoči pri porodih in o svinjskih boleznih. Gospod učitelj Krakofžik iz Grottenhofa je govoril o pripravljanju kopic s sladko krmo, gospod Ledinegg pa o kmetijskem knjigovodstvu. Gospod Repnik se je pritoževal, da pripelje žandarmerija posle, ki so brez vzroka in odpovedi zapustili službo, še le potem nazaj, ko je slučaj naznanjen pri c. kr. okrajnem glavarstvu. Ker preteče na ta način mnogo časa, tako, da ima delodajavec od tega le škodo in ker je potem posla večkrat mnogo težje najti, bi bilo želeli, da bi dobila v tej stvari žandarmerija večje pravice.

ZADRUGA.

**Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.**

I. Dobava sena in slame za podporno akcijo.

Ker je c. kr. štajerska namestnija poverila zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem nalogo, da oskrbi potrebno množino sladkega sena in slame za posestnike, ki so oškodovani vsled letošnje suše, je poslala zveza 8. avgusta t. l. vsem članicam a tudi drugim interesentom sledečo okrožnico in je ž njo naprosila svoje članice, oziroma njih posamezne člane, naj ji, kakor hitro je mogoče, pošljejo ponudbe.

Štv. 14.926.

P. n.

Potrebujemo večjo množino zdravega, suhega, ne izpranega in ne prašnega sladkega sena za goveda, letošnji pridelek, in večjo množino zdrave, suhe, ne prašne slame in sicer ovsene ali ječmenove slame letošnjega pridelka, ki se naj takoj po našem naročilu v septembru ali oktobru točno vpošlje in Vas prosimo, da nam vpošljete najpozneje do 18. t. m. obvezne ponudbe.

Te ponudbe morajo obsegati:

Naznačeno najvišjo ceno za meterski stot (100 kg), za krmo, stišnjeno v zveznje, od postaje, vloženo v vagon. Za potrebne vagone, plahte in vrvi mora prodajavec sam skrbeti.

Plača se takoj, najpozneje pa štiri tedne potem, ko pride krma na določeno postajo.

Vsak ponudnik se mora zavezati, da bo ponujeno množino sena ali slame pod označenimi pogoji na vsak način ob določenem času postavil na postajo, kajti sicer ima zveza pravico, da krmo, ki je dotični ni poslal, kupi na račun in riziko dotičnika kje drugje.

Kup se sklene na podlagi določb za poslovni promet na borzi za gospodarske pridelke na Dunaju.

Vsak ponudnik mora izrecno navesti, da se s svojo ponudbo smatra obvezanega do prvega septembra tega leta.

V Gradcu, 8. avgusta 1908.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Zvezin zastopnik:

F. S. Barta l. r.

II.

Prodaja sadja s posredovanjem zavoda za vnovčevanje sadja pri zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem.

V različnih načinih oddaje sadja, kakor so n. pr. sejmi za sadje, zadruga za vnovčevanje sadja, komisijonelna prodaja, trgovine s sadjem, naštevamo tudi one, ki se vršijo potom posredovanja.

Ta način oddaje sadja, ki zahteva samostojno trgovsko poslovanje od strani producentov, ima namen izločiti kolikor je mogoče, večkrat nereelno mešetarstvo in dati producentu priložnost, da lahko svoj pridelek odda takoj konzumentu, oziroma naravnost onemu, ki sadje izvaž.

Za tako posredovanje skrbijo v vseh sadjerejskih deželah že leta in leta vnovčevalnice ali posredovalnice za sadje, ki jih je ustanovila država ali kako društvo in katerih glavna naloga leži v tem, da skrbijo sadjerejcu za kupce in trge, na drugi strani pa, da opozorijo kupce na sadjerejce in na njihov pridelek.

Naznanjajo se kupcu in sadjerejcu naslovi sadjerejcev in kupcev z drugimi podatki (koliko sadja, kakšno, kako drago) in na ta način se omogoči, da se dobi pri celi kupčiji lep dobiček, ki ostane v žepu sadjerejca.

Te ugodnosti lahke oddaje, ki so, kar omenjamo le mimogrede, postale v drugih panogah kmetijstva že zelo važne, pa dobi le tisti, ki ugodno priliko dovoljno izrabi in ki mu ni žal truda in navora, da sklene kupčijo s kupcem ali sadjerejcem.

To so ljudje že davno spoznali in od leta do leta večje poslovanje posredovalnic nam kaže, kako dobro poznajo kupci in sadjerejci vrednost teh medsebojnih posredovanj. Vendar pa moramo omeniti, da rabijo to posredovalnico v mnogo večji meri kupci ko pa prodajavci, t. j. sadjerejci, kar se bo na vsak način še moralo popraviti.

Vprašati se moramo torej, kje tiči vzrok za to lenobo, oziroma neodločnost naših sadjerejcev.

Če pomislimo, da zahteva oddaja sadja s pomočjo posredovanja od obeh strani popolnoma trgovsko postopanje in da sadjerejec, ki živi navadno daleč od mesta, nima prilike, da bi se naučil in navadil popolnoma trgovskega poslovanja, da ga torej ne razume ali vsaj dovoljno ne ovladuje, potem si pač lahko razlagamo, da proda rajši sadje prekupcu, kar je zanj mnogo lažje in bolj udobno. Vemo pa tudi, dasi sadjerejec tega ne ve, da dobi pri tem mnogo manj denarja, ko bi ga dobil, če bi sadje naravnost prodal s pomočjo posredovanja.

Da oživimo zanimanje za ta način prodaje med sadjerejci, smatramo za svojo dolžnost, da to stvar malo obrazilimo, posebno da pokažemo našim sadjerejcem bistvo in prednosti takega posredovanja. Posebe jih opozarjamo še na sledeče:

1. Posredovanje pri nakupu in prodaji vsakovrstnega sadja in sadnih izdelkov se vrši popolnoma brezplačno; omejeno pa je samo na pridelke in izdelke, ki so pridelani, oziroma izdelani na Štajerskem in ki so namenjeni za prodajo v tu- ali inozemstvo.

2. Sprejemajo se samo taki oglasi, ki temeljijo na tem; naznaniti se mora množina, vrsta in cena sadja z imenom in natančnim naslovom sadjerejca in če treba, tudi podatki o zavoju in načinu plačevanja. (Obrazce takih prijav razpo-

šilja na zahtevo posredovalnice za prodajo sadja.)

3. Oni, ki ne vedo dobro, kako stoji s sadjem drugod, kaka je njegova tržna cena in kako vrednost imajo različne vrste, dobijo na prošnjo natančna poročila od posredovalnice, ki jim tudi pošlje poročila o voznini in carini.

4. Za kreditno zmožnost kupcev, ki so navedeni v naši listi, ne moremo sprejeti nobenega poročila, ker je naš promet zelo obsežen; v kolikor pa nam je znana zanesljivost posameznih kupcev, radi dajemo pojasnila ali pa jih poskrbimo pri društvu „Kreditreform“. V tem slučaju pa mora vprašavec vposlati vnaprej 1 K 20 v za stroške, ki se lahko vpošljejo v denarju ali v znamkah.

5. Posredovalnica za sadje daje naravnost ali pa po posredovanju posodo za pošiljanje sadja in material za zavijanje. Kakor se lahko posname iz vsega, kar smo doslej povedali, ne dela posredovalnica samo s tem, da poskrbuje naslove, kar bi bilo premalo, enostransko in kar bi ljudi, če ne poznajo trgovskega poslovanja, lahko odvrčalo od posredovalnice, ampak daje tudi v vseh drugih vprašanjih pojasnila, posebe v vprašanjih, ki se pri prodaji sadja tičejo umnega trgovskega poslovanja.

Če se ozira na vse to, bo vsak sadjerejec, ki hoče imeti od tega posredovanja kak dobiček, takega tudi v resnici dobil. V interesu našega posredovalnega delovanja in drugih delovanj, pa je, da takoj odgovorimo na vsa vprašanja in da se nam mora, če se je po našem posredovanju izvršila kaka prodaja, to takoj naznaniti, da črtamo ponudbo in si na ta način prihranimo nepotrebne pisarije. Ker pričakujemo letos mnogo večji in lepši pridelek ko lani, pozivljamo vse štajerske sadjerejce, naj se takoj poslužijo posredovalnice za prodajo sadja pri zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, da bodo lahko hitro in z dobičkom prodali.

V Gradcu, 6. junija 1908.

III.

Zapisnik

VIII. rednega občnega zbora zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, ki se je vršil 4. junija 1908 ob 11. uri predpoldne v hiši deželnih stanov v Gradcu pod predsedstvom predsednika nadzorstvenega sveta, njega ekselence gospoda deželnega glavarja Edmunda grofa Attensa. (Dalje.)

To naziranje pa je bilo v resnici tudi opravičeno, če pomislimo, da se je blagovni promet zmanjšal in da je nazadoval, ker je v letu 1904 v primeri z 1903 padel od 576.192 K 12 v na 495.020 K 10 v, to je za 81.172 K 02 v. Od tega časa pa so minila že tri leta in blagovni promet se je v toliko zopet lepo razvil, ker je poskočil v letu 1905

od 495.020 K 10 v na 759.878 K 81 v torej za 264.858 K 71 v, v letu 1906 od 759.878 K 81 v na 1.727.878 K 06 v, toraj za 967.999 K 25 v in v letu 1907 od 1.727.878 K ob v na 2.715.000 K, toraj za 987.121 K 94 v. V zadnjem letu je torej poskočil skoraj za cel milijon. (Pride še.)

III.

Izkaz o kontokorentnem poslovanju zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem meseca julija 1908. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

	Konto vloge				Konto kredita			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 30. junija 1908	—	—	7.233.629	47	2.285.976	09	—	—
Promet julija 1908	174.218	26	455.728	51	82.137	90	135.576	11
Skupaj	174.218	26	7.689.357	98	2.368.113	99	135.576	11
Proč vračila	—	—	174.218	26	435.576	11	—	—
Stanje dne 31. julija 1908	—	—	7.515.139	72	2.232.537	88	—	—

B. Druge kmetijske zadruge in društva.

	Konto vloge				Konto kredita			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 30. junija 1908	—	—	1.450	40	558.240	69	—	—
Promet julija 1908	—	—	—	—	22.015	—	9.462	32
Skupaj	25	—	1.450	40	580.255	69	9.462	32
Proč vračila	—	—	—	—	9.462	32	—	—
Stanje dne 31. julija 1908	—	—	1.450	40	570.793	37	—	—

Ves promet posojilnih društev zveze meseca julija 1908 K 847.660-78
Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca
julija 1908 " 31.477-32
Stanje vseh vlog koncem julija 1908 " 7.516.590-12
Stanje vsega kredita " " 1908. " 2.803.331-25
Uvoz blaga v julija 1908 " 52.780-31
Izvoz " " " 1908 " 52.949-47

Skupni promet julija 1908 K 105.729 78

Število pridruženih posojilnih društev koncem junija 1908: 265.

Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem julija 1908: 64

Dobave za vojaštvo.

Z ozirom na sledeči avizo c. in kr. intendantce III. kora pozivljamo uljudno vse naše člane, naj nam pošljejo naznanila za dobavo žita, in sicer rži in pšenice, potem krme in steljne slame za

vojno upravo najpozneje do 2. septembra. Rabi se zdravo, suho, čisto žito, kakor se vlaga v skladišča, letošnji pridelek. Natančnejše podatke daje dragevolje zvezina pisarna, Gradec, Franzensplatz šte. 2.

C. kr. intendantca 3 kora.
št. 8532.

Avizo za nakup.

Vojna uprava kupi po trgovskem načinu sledeče blago skladiščne kakovosti:

Z dostavo		Sena		Slame		Trdega lesa		Pre-moga*		Dobavni obroki in dostavni roki leta 1908 in meseca		Sena		Slame		Trdega lesa		Pre-moga*		Zagotovljena pogodba so vrši pri c. in kr. vojaškem oskrbovalnem skladišču v	
v	od	meterskih stotov				m ³	q	meterskih stotov				m ³	q	meterskih stotov				m ³	q	pogodba so vrši pri c. in kr. vojaškem oskrbovalnem skladišču v	
Gradec	vojaškega oskrbovalnega skladišča	1900*	1500	100	300	.	.	septembra	600	600	.	100	.	.	.	.	Gradec	5.			
Maribor		1300	850	.	.	.	.	oktobra .	700	700	100	100	.	.	.	.	Maribor				
Celovec		1100	700	.	200	.	.	septembra	600	200	.	100	.	.	.	.					
								oktobra .	700	400	.	.	.	.	.	.	.				
Beljak		1400	800	.	200	.	.	septembra	600	500	.	100	.	.	.	.	Celovec	12.			
								oktobra .	700	200	.	100	.	.	.	.	.	.			
Ljubljano		950*	550	.	200	.	.	septembra	700	600	.	100	.	.	.	.	.	Beljaku	4.		
								oktobra .	700	200	.	100	.	.	.	.	.	.	.		
Gorico		2500	1400	.	400	.	450**	septembra	600	350	.	200	.	.	.	.	.	Ljubljani	11.		
								oktobra .	850	200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
Pulj	300	150	.	600	500***	1400	septembra	1400	800	.	200	.	.	.	.	po potrebi	Gorici	10.			
							oktobra .	1100	600	.	200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
							septembra	200	100	.	300	.	.	.	.	.	.				
							oktobra .	100	50	.	800	400	1000	.	.	.	Pulju	7.			
							novembra	.	.	.	.	100	400	.	.	.	.				

*) Ena tretjina (1/3) vsega sena mora biti stisnjena.

**) Po potrebi poslati v vagonih po 100 q na vsakokratno zahtevo v teku desetih dnij po prejemu uradnega poziva.

***) Zadnje sekanje.

Gospodarske drobtine.

(Notranjec.)

Večkrat opazamo, da pujski pijo gnojnico. Vsled tega se primeri, da zbole ali celo poginejo. Vzrok te razvade je navadno ta, da živalicam primanjkuje apna, ki je potrebno za razvijanje kosti. Kdor se peča s svinjerejo, naj ne pozabi, dajati pujskom primerno množino apna, kojega lahko nadomešča tudi z zmletimi kostmi.

Vina, katera ne vsebujejo mnogo alkohola, n. pr. jabolčnik, rada cikajo. Treba jih je, kadar čutimo ta okus, hitro izpiti ali pa uporabiti za jesih. Ko je cikanje še neznatno, poskušamo lahko odpraviti napako s pasteriziranjem. Vino segrejemo na 60° C in ga pustimo pol ure na tej toploti, kisove glivice poginejo, ostane le lahek okus po kuhanji, ki ga pa odpravimo, če vinu prilijemo nekoliko zdravega vina.

Živalske in rastlinske kuge. Londonsko vseučilišče je izdalo znamenito delo o škodljivcih naših domačih živalij in rastlin. V knjigi je naštetih 119 vrst „kuge“ in sicer so razdeljene na škodljivce domačih živalij, sadnega drevja, sočivja, hmelja, zelenjadi, cvetic, gozdnega drevja in jestvin. Posebno temeljita je razprava o zloglasni krvavi uši, katera uničuje sadno drevje po vsej Srednji Evropi. Našli so, da krvava uš biva tudi na koreninah in sicer v veliko večji meri, kakor se je do sedaj mislilo. Neuspehi v boju proti tej kugi pripisovati so zlasti dejstvu, da so se do danes premalo oziralo na preganjanje zalege pod zemljo.

Kako napraviti dobro vodo v vodnjakih. Kraški svet ima bore malo studentcev. Ponekodi imajo vodovod, ponajveč pa imajo ljudje kapnico v zidanih vodnjakih. Voda v teh vodnjakih pa je navadno od slamnate strehe umazanoromena in se v njej zarede tudi neke živalice, tako da je taka voda skrajno neokusna. Prav z malimi stroški se pa da doseči, da bo voda v vodnjakih čista kakor kristal in brez živalic. Na žleb, tam kjer teče voda v vodnjak, je treba obesiti košaro, v kateri je na dnu plast čistega in ne predrobnega peska, potem plast lesnega oglja, nato zopet plast peska, nato znova plast nestolčenega oglja itd. Voda mora teči s strehe skozi vse te plasti oglja in peska. Izčisti se popolnoma in postane lepa in čista, kot najboljša studenčnica. Štene košare pa seveda ne smejo biti pletene, marveč samo dno. Sicer bi namreč voda s strani odtekala in bi ne tekla skozi pesek in oglje. V vodnjak je pa treba spustiti cel klobuk (kakih 5 kil) kamenite soli, ki zadostuje za več let in zamori vse živali. Kdor ne more drugega, naj dene v vodnjak vsaj kamenite soli in bo voda tudi čistejša in okusnejša. (Iz Belokranjca.)

Tržna poročila.

Graško tržno poročilo.

Sejm s krmo in slamo od 17. vgusta do 23. avgusta 1908. Pripeljalo se je 75 vozov s 696 meterskimi stoti sena in 28 vozov s 208 meterskimi stoti slame; sejm je bil boljše obiskan

kakor pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kisló od K 9.40 do K 13.—, sladko od K 9.50 do K 14.—; ržena slama od K 7.— do K 8.—; pšenična slama od K 7.— do K 7.80; ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejm z rogato živino dne 27. avgusta 1908 Prignalo se je 612 volov, 245 bikov, 653 krav 188 živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet — svinj, — drobnice in 259 konj.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: 10 volov, 60 bikov, 46 krav, — telet; na Gornje Štajersko 140 volov, 20 bikov, 80 krav, — telet; Predarlberško: 80 volov, — bikov, — krav, — telet; v Nemčijo: 46 volov, — bikov, — krav, — telet; v Švico: 114 volov, 12 bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Ogrsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: 8 volov, — bikov, 100 krav, — telet; na Češko: 20 volov, 4 biki, 116 krav, — telet. v Moravsko: — volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni volí, tolsti od K 74.— do K 82.— (izjemoma K 88.—), poltolsti od K 62.— do K 68.—, suhi od K 54.— do K 60.—; volí za pitanje od K 54.— do K 60.—; klavne krave, tolste od K 50.— do K 64.—, poltolste od K 40.— do K 48.—, suhe od K 26.— do K 36.—; biki od K 44.— do K 64.—; dojne krave do 4. teleta od K 50.—, do K 60.—, čez 4. tele od K 40.— do K 48.—; breje od K 42.— do K 52.—; mlada živina od K 40.— do K 62.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—.

Sejm klavne živine dne 28. avgusta 1908 Zaklana živina: 958 telet, 2198 svinj. komadov drobnice.

34 Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K —.88 do K 1.—; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.02 do K 1.10; nemške mesne svinje od K 1.30 do K 1.36; nemške pitanske svinje od K 1.24 do K 1.30; ogrske pitanske svinje Ia od

K —.— do K —.—; ogrske pitanske svinje IIa od K —.— do K —.—; mesne svinje od K 1.28 do K 1.32 bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.16 do K 1.30; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K —.— do K —.—; ovce od K —.70 do K —.80; kozlički in jagnjeta od K —.— do K —.—.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letni in živinski sejmi.

Dne 7. septembra v Vojniku*, okr. Celje, pri Sv. Jedrti*, okr. Laško; v Slivnici*, okr. Maribor; na Svetih gorah**, okr. Kozje; v Slovenjem Gradcu*; v Celju*; na Cvenu*, okr. Ljutomer; v Ormožu*; na Ptujski gori*, okr. Ptuj; pri Sv. Vidu pri Preboldu**, okr. Celje; pri Sv. Vidu pri Ptuju**.

Dne 8. septembra na Gomilici, okr. Lipnica.

Dne 9. septembra v Ormožu (svinjski sejem); v Rogatcu*; na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Mariboru*; v Dobjem*, okr. Kozje; na Gomilici**, okr. Lipnica.

Dne 10. septembra v Groß-Kleinu (sejem z mladoživino), okr. Lipnica; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu*.

Dne 12. septembra pri Sv. Petru**, okr. Gornja Radgona; na Crkvenjaku**, okr. Št. Lenart v Slov. gor.

Dne 14. septembra v Globokem**, okr. Kozje; v Braslovčah**, okr. Vransko; v Vitanju**, okr. Konjica; v Šmarju pri Jelšah**; v Mozirju**, okr. Gornji grad; v Loku**, okr. Laško; v Petrovčah*, okr. Celje; v Ivnicah**, pri St. Janžu**, okr. Slovenji Gradec; v Rušah**, okr. Maribor; v Rogatcu**; pri Sv. Ani**, okr. Cmurek; v Spodnjem Dravogradu**, okr. Slovenji Gradec.

Dne 15. septembra v Ormožu (svinjski sejem); v Dobrovi*, okr. Brežice; v Zdolah**, okr. Brežice; v Arvežu (sejem z drobnico); v Ljutomeru**.

Dne 16. septembra na Ptuj (sejem s konji, govedi in ščetinarji).

Dne 17. septembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Kapelah**, okr. Brežice; v Gradcu*.

Dne 21. septembra pri Sv. Juriju**, okr. Celje; na Laškem**, v Framu**, okr. Maribor; v Lučah**, okr. Arvež; na Gornji Poljskavi*, okr. Slovenja Bistrica; v Ormožu**; v Podsredi**, okr. Kozje.

Dne 22. septembra v Ormožu (svinjski sejem).

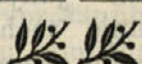
Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Koruz	Proso
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ...	50	10	850	8	8	820	950
Ormož ...	50	1050	950	950	9	875	9
Gradec ...	50	1263	1075	10	968	9	825
Ljubno ...	50	1250	1025	875	925	9	—
Maribor ...	50	11	9	875	875	950	850
Ptuj ...	50	1150	1050	9	1050	9	8
Inomost ...	50	1338	1190	943	905	—	—
Celovec ...	50	1125	975	850	—	—	954
Ljubljana ...	50	12	9	850	9	925	10
Pešt ...	50	12	10	629	850	650	—
Solnograd ...	50	1225	975	—	875	920	—
Dunaj ...	50	1190	979	929	885	863	—
Linc ...	50	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda	Bob	Seno sladko	Seno kisló	Ržena slama	Ježna slama
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ...	50	950	9	9	7	650	550
Ormož ...	50	10	10	6	5	3	250
Gradec ...	50	725	—	—	—	—	—
Ljubno ...	50	—	14	5	380	4	375
Maribor ...	50	1150	1150	550	—	330	3
Ptuj ...	50	10	—	7	580	380	3

Oznanila „Gospodarskega Glasnika“ za Štajersko.

Anton Löschnigg

veletržec s papirjem, Gradec, Griesgasse 4

priporoča:

Debeli papir za vlaganje v sode in zaboje za jabolka. Zavojni papir za namizno sadje. Fino papirjevo volno za opremljanje in zavijanje jabolčnih jersasov in zabojev. Bele in barvaste zrezke svilene papirja za nalaganje. Etikete, servijete in vrečice za sadje. Pravi pergamentni zavoj v zvitihi za prošiljanje sadja, perotnine, grozdja, sira, nadalje Hofheimske in dunajske pase za lovljenje mrčesa, lim in naliman papir v zvitihi za lovljenje gosene.

40a—24

Vzorci in ceniki na razpolago.

Gospodje naročevalci

se uljudno naprosijo, da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.

Poskus s kavo.

Vzamite vzorec najcenejšega kofeina proste kave HAG za K 1.— ¼ kg in ravno toliko katere koli druge kave za isto ceno. Ne govorite z gospodom so-program prej o tem in mu dajte poskusiti, katera mu boljše diši. Tisto potem vedno kapnite. Kolikorkrat se napravi ta poskus, vsakokrat zaga kava brez kofeina (strup). Taka kava HAG (varstvena znamka „rešilni pas“) se dobi v zaprtih ¼ kilogramskih zavojih v vsaki boljši trgovini. Izdeluje jo pod vednim nadzorstvom kemičnega laboratorija Fresenius - Wiesbaden bremenska akcijska družba za trgovino s kavo. Ta kava je edina, ki jo lahko p'jo nervozni, bolni na srca in ledvicah, slabokreni i. t. d. in in ki ne krati spanca. 302a—6

Vprašajte zdravnika! — Poskusite sami!

Ne dajte se odvrniti od te kave od trgovcev, ki je še nimajo v zalogi.

Generaino zastopstvo za Gradec in Štajersko
Ignac Trojan, Gradec
„Österreichisch-ungarisches Bankgebäude“
Schmiedgasse 35.

Več pridnih zanesljivih ekonomov

se sprejme za vodstvo deželnih trsnic. Na zahtevo daje pojasnila ravnatelj **Stiegler**, Gradec (Landhaus). 298a—1

Schicht-
milo
217a—7

Na celem svetu ni za fino perilo nič boljšega ko SCHICHTOVO MILO. Tudi je najcenejše. Pazite na vtisnjeno ime „SCHICHT“.

Pristen je Thierryjev balzam

le z nuno kot varstveno znamko. Pošilja se najmanj 12 polozeleno vičnih, 6 celih ali 1 patent-družinska steklenica 191a—13 za K 5.—. Zavoj prost.

Thierryjevo centifolijino mazilo

Najmanj se pošlje 2 dozi za K 3.—60. Zavoj prost. Povsodi priznana najboljša domača sredstva zoper želodčeve težave, zgago, krče, kašelj, sluzavost, vnetje, rane, praske i. t. d. Naročilo ali nakaznica se naj naslovi na:

A. Thierry, lekarna „pri angelju varhu“, Pregrada pri Rogatcu

Dobi se tudi v mnogih lekarnah.

Stroj za striženje ljudi

za 3, 7 in 10 mm rez, francoski sistem K 550; isti, ameriški sistem K 650; isti, „Ideal“, zelo močen, K 950. Stroj za striženje brade, francoski sistem, reže 1 mm, K 5.—; isti, zelo fin, ameriški sistem, reže ½ mm, K 650. 226/08—W

Cene od Dunaja. — Povzetje. — Kakovost zjamčena

Ceniki franko.

Alex. Balin, Dunaj, III/3 Salesianergasse 8/G.

Oznanila v „Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.